

Симкіна Ангеліна Євгенівна, молодший науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень Наукowo-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені В. В. Сташиса Національної академії правових наук України

АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ПРИВАТНІЙ СФЕРІ

На сьогоднішній день Україна зробила великий крок щодо вивчення закоренілого явища «корупції» в нашій державі. Підтримуючи визначення корупції, як порушення суб'єктами суспільних відносин правил і норм, передусім юридичних, у корисливих інтересах з метою отримання певних вигод [1], багато часу українцями сприймалося, як порушення закону представниками владних структур та вбачалося вирішення цього питання через покарання останніх. Однак чекати змін у сфері запобігання корупції можна лише після того, як громадяни усвідомлять, що можуть насправді впливати на стан корупції, та повідомлятимуть про корупційні дії чиновників до антикорупційних органів. Як наприклад, державою було запроваджено інститут викривачів. Але загальний фон, що є наслідком розширення та відтворення корупційних моделей суспільного життя, деструктивно впливає не лише на політичну сферу, а й економічну, що призводить до актуальності вивчення корупції не тільки публічної, але й приватної сфери.

У результатах дослідження, проведеного Американською торговою палатою у період з березня 2014 по жовтень 2015 р., зазначається, що переважна більшість (88 %) опитаних українських компаній зіштовхуються з корупцією під час ведення бізнесу [2]. Як бачимо, в Україні існує потужне явище корупції у приватній сфері. У зв'язку із цим актуальними на сьогодні залишаються питання розробки та запровадження сучасних заходів запобігання цьому різновиду корупції.

У контексті протидії корупції у приватній сфері важливого значення набуває дослідження антикорупційного комплаєнсу. Під антикорупційним комплаєнсом розуміють систему заходів, що

застосовується на підприємстві, в установі чи організації з метою запобігання вчинення їх працівниками чи керівництвом корупційних та пов'язаних з ними правопорушень, а також з метою забезпечення відповідності діяльності підприємства, установи, організації вимогам антикорупційного законодавства.

Структура антикорупційного комплаєнсу має певні особливості та включає в себе як обов'язкові, так і додаткові елементи. До обов'язкових елементів належить наявність: антикорупційної програми юридичної особи, особи, відповідальної за її реалізацію (Уповноваженого), системи оцінки корупційних ризиків; а також антикорупційних політик, стандартів та процедур. Додаткові елементи та форми їх впровадження залежать від сфери діяльності юридичної особи та особливостей корупційних ризиків у цій галузі.

Антикорупційний комплаєнс може включати в себе такі антикорупційні політики (стандарты): 1) кодекс корпоративної етики (Code of Ethics); 2) кодекс поведінки (Code of Conduct); 3) політику протидії легалізації («відмиванню») доходів, здобутих злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму (Fight against Money Laundering and Terrorist Financing); 4) політику приймання та дарування подарунків (Gift policy); 5) політику повідомлення про порушення (Whistleblowing policy); 6) політику регулювання конфлікту інтересів (Conflict of interest management policy); 7) політику взаємодії з керуючими та правоохоронними органами (Policy of working with Law Enforcement bodies); 8) політику «належної добросовісності» (Due Diligence); 9) політику ідентифікації контрагентів («Know your customer» policy); 10) політику конфіденційності (Privacy policy) та ін.

До функцій антикорупційного комплаєнсу належать: виявлення й оцінка корупційних ризиків; надання рекомендацій керівництву щодо дотримання антикорупційного законодавства, правил і стандартів; розробка письмових інструкцій для персоналу компанії стосовно належного дотримання законів, правил і стандартів; оцінка відповідності внутрішніх процедур і операцій чинному законодавству; навчання персоналу компанії щодо дотримання антикорупційного законодавства, правил і стандартів; підтримання контактів із правоохоронними та контролюючими органами, моніторинг змін антикорупційного законодавства та контроль за їх впровадженням у внутрішню нормативну базу юридичної особи, забезпечення політики інформаційної безпеки та деякі інші функції.

За своїм змістом антикорупційний комплаєнс передбачає систему контролю за дотриманням антикорупційного законодавства, міжнародних антикорупційних політик (стандартів) та процедур (рекомендацій) у професійній діяльності суб'єктів господарювання та їх відносинах із регуляторними, контролюючими органами та органами кримінальної юстиції. Комплаєнс-контроль забезпечує управління фінансовими ризиками, що виникають унаслідок

недотримання суб'єктами господарювання національного законодавства, корпоративних політик та антикорупційних процедур.

Таким чином, головною метою впровадження системи комплаєнсу є уникнення «комплаєнс-ризиків», тобто ризиків настання юридичних санкцій (кримінальної, адміністративної та фінансової відповідальності), матеріальних збитків або втрати ділової репутації (фігурування в антикорупційних розслідуваннях і скандалах та ін.), унаслідок невиконання вимог антикорупційного та іншого законодавства України, внутрішніх положень, політик і правил, а також стандартів та етичних норм введення бізнесу. Підтримуючи думку, що запропонований в державі інститут викривачів є важливим запобіжником виникнення та поширення корупції в суспільстві, запровадження антикорупційного комплаєнсу суб'єктами приватної сфери (підприємствами, установами та організаціями) є потужною альтернативою цьому інституту в протидії корупції в приватному секторі

Список використаних джерел

1. Соціологічна енциклопедія. - Київ : Академвидав, 2008. - 456 с.
2. Опитування Американської торгової палати показало ставлення українських бізнесменів до боротьби з корупцією. иЯП: <http://tyzhden.ua/News/161979> (дата звернення 05.10.2018 р.).
3. Новіков О. В. Комплаєнс-підхід до запобігання корупції в приватній сфері / О. В. Новіков, А. Є. Симкіна // Питання боротьби зі злочинністю. - 2017. - Вип. 34. - С. 63-75.